

De stem van de magistraat

Evaluatie van de subsidie aan de NVvR

Opdrachtgever: WODC. Ministerie van Veiligheid en Justitie

Barneveld, 13 maart 2014

Referentie: JR/mu-bv/13.344

Auteur(s): Wouter Jongebreur, Jan Reitsma en Annemarijn Walberg

Managementsamenvatting

Achtergrond en aanleiding

01 De Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) is de vakvereniging van officieren van justitie en rechters. De NVvR behartigt in haar rol van vakbond de belangen van haar leden en beschermt de onafhankelijke (rechts)positie van de magistraten. In haar rol van beroepsvereniging bewaakt de vereniging de kwaliteit van de rechtspraak. Voor haar taken als beroepsvereniging ontvangt de NVvR een subsidie van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Deze rapportage betreft de evaluatie van deze subsidie en richt zich daarmee op de NVvR als beroepsvereniging, en niet op haar activiteiten als vakbond.

02 Met de subsidie wil de minister bijdragen aan het versterken van de 'eigenstandige rol van een beroepsvereniging voor rechterlijke ambtenaren binnen het krachtenveld van de rechtspraak, naast de rollen van de minister van Justitie, die van het College van procureurs-generaal en die van de Raad voor de rechtspraak', zoals die zich na 2002 met het oprichten van de Raad voor de rechtspraak ontwikkeld hebben. In hoofdlijn wordt voor de rol van de NVvR als beroepsvereniging in de subsidiebrief een meer algemeen en meer specifieke aspect onderscheiden:

- a. Het stem geven aan de beroepsgroep in algemene zin. De NVvR heeft daarbij een rol in het belichten van aangelegenheden vanuit de samenhang van ZM en OM. De NVvR wordt geacht, zo nodig in afstemming met Raad voor de rechtspraak (Raad) en College van procureurs-generaal (College), zich op te stellen als spreekbuis van de beroepsgroep van rechterlijk ambtenaren richting politiek, media en samenleving;
- b. Het geven van tijdig gevraagd en ongevraagd advies als specifieke taak (in de hoedanigheid van spreekbuis voor de beroepsgroep). De NVvR kan om advies worden gevraagd over aangelegenheden van algemeen belang die de beroepsbeoefening aangaan door de minister van Veiligheid en Justitie, maar ook door de Raad en het College. Als onderwerp van de advisering zijn voorzien:
 - i. Algemene wetgeving;
 - ii. Het opleidingsbeleid met betrekking tot rechters en officieren;
 - iii. Onafhankelijkheid en ethiek;
 - iv. Het beleid inzake werving en selectie.

03 De adviserende taak van de NVvR is in de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie nader omschreven in de memorie van toelichting¹. Daarnaast is de subsidie ook bedoeld als tegemoetkoming aan functionele autoriteiten, waar rechterlijke ambtenaren werkzaam zijn die (met die functionele autoriteiten overeengekomen) werkzaamheden verrichten ten behoeve van de NVvR.

04 De doelstelling van het onderzoek is tweeledig:

- a. Het analyseren in hoeverre de NVvR de verkregen subsidie doeltreffend en doelmatig heeft aangewend voor haar rol als beroepsvereniging;
- b. Het formuleren van mogelijke discussiepunten met betrekking tot de subsidierelatie tussen het ministerie van Veiligheid en Justitie en NVvR.

¹ Kamerstuk Tweede Kamer. Vergaderjaar 2008/2009 nummer 32 021, nummer 3, paragraaf 7.2.

Onderzoeksaanpak

05 Het onderzoek is in drie fasen uitgevoerd. In de voorbereidende fase is een documentenstudie van jaarplannen en jaarverslagen van de NVvR en een integrale scan van de adviezen van de NVvR uitgevoerd. In de tweede fase is aan de hand van interviews met betrokkenen vanuit de NVvR en het ministerie van Veiligheid en Justitie een toetsingskader opgesteld, om vast te stellen op welke aspecten en op welke manier doeltreffendheid en doelmatigheid van de besteding van de subsidie zal worden geëvalueerd. In de derde fase van het onderzoek is dit toetsingskader verder toegepast als leidraad voor:

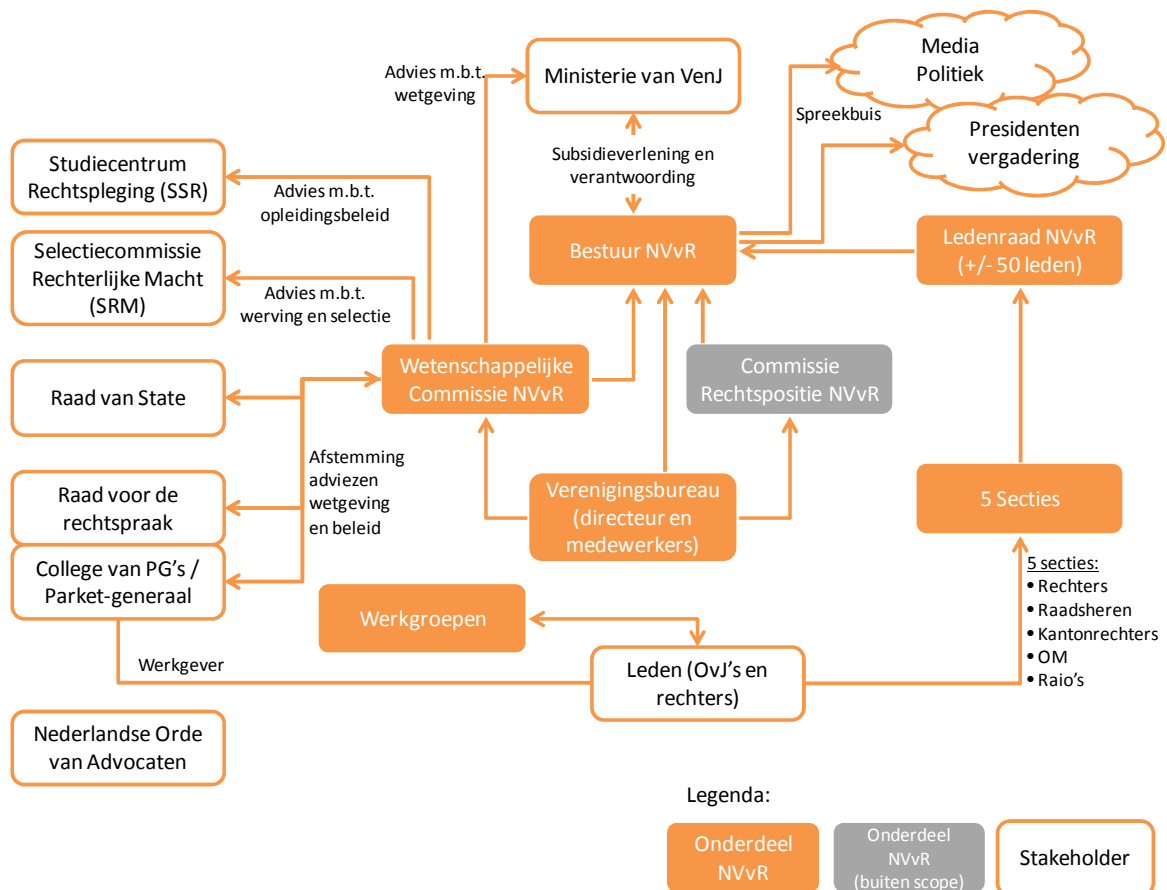
- a. Interviews met stakeholders;
- b. Een zelfevaluatie van de NVvR;
- c. Een enquête onder de beroepsgroep;
- d. Een bijeenkomst met de NVvR met het oog op het bespreken van discussiepunten.

Organisatie en stakeholders van de NVvR

06 De NVvR is georganiseerd in een aantal onderdelen, met elk onderdeel zijn eigen taken:

- a. Ledenraad. Dit is het hoogste orgaan van de vereniging;
- b. Bestuur. Het bestuur wordt benoemd door de Ledenraad;
- c. Bureau. De vereniging wordt ondersteund door een eigen verenigingsbureau dat - onder leiding van een directeur - beleidsmatige, communicatieve, secretariële en administratieve taken verricht.
- d. Commissies. Om tot heldere standpunten of tot goede advisering te komen, wordt het bestuur van de NVvR bijgestaan door zes vaste commissies;
- e. Werkgroepen/kringen. Om (de expertise van) haar leden te kunnen verenigen, bestaan er werkgroepen.

07 De NVvR acteert op het terrein van de rechtspraak in relatie met andere stakeholders. De relatie met de stakeholders is in figuur A schematisch weergegeven.

Figuur A. Overzicht van de relaties van de NVvR met haar stakeholders

Doelen en activiteiten

08 De doelen die de NVvR zichzelf stelt, zijn verwoord in de statuten van de vereniging en in jaarplannen (zie bijlage C). Door de jaren heen worden de 'meerjaren-' of 'verenigingsdoelen' in jaarplannen verruimd of juist meer gespecificeerd en aangescherpt. In de jaarplannen formuleert de NVvR (tot en met 2011) tevens 'key issues'. De NVvR ziet in algemene zin een duidelijke relatie tussen de doelen die de NVvR zich door de jaren heen stelt en de breed geformuleerde subsidiedoelen: het zijn van spreekbuis en het geven van advies.

09 Activiteiten die de NVvR ontplooit in het kader van het vertegenwoordigen van de beroepsgroep, zijn op hoofdlijn:

- a. Organisatie van bijeenkomsten en jaarcongressen voor leden. Deze bijeenkomsten hebben zowel inhoudelijke doelen in de zin van kennis delen, discussie bevorderen en meningen peilen alsook een sociale functie. In bijlage F is een overzicht opgenomen van de bijeenkomsten die de NVvR in 2012 en 2013 heeft georganiseerd².
- b. Het organiseren van interne discussie om standpunten te voeden door middel van bijeenkomsten, het tijdschrift Trema en het Ledennet.

² Van de overige jaren is een vergelijkbaar overzicht niet beschikbaar.

- c. Optredens of publicaties in de media om standpunt te laten horen. De NVvR geeft aan op dit punt de laatste tijd actiever te zijn dan voorheen. In bijlage D is een overzicht opgenomen van de mediamomenten in het eerste deel van 2013.
- d. Oplevering van producten, zoals de NVvR-rechterscode, inclusief de voorafgaande bijeenkomsten en producten.
- e. Opstellen als gesprekspartner richting politiek. De NVvR onderhoudt directe contacten met politici en heeft reguliere overleggen met de vaste kamercommissie (twee keer per jaar) en met de Eerste Kamer (twee keer per jaar).
- f. Afstemming en overleg met overige stakeholders zoals het ministerie van Veiligheid en Justitie, de Raad, het College en het SSR.

10 De adviesfunctie van de NVvR is een specifieke taak waarin zij de beroepsgroep vertegenwoordigt. In de praktijk blijkt dat advisering verschillende vormen aanneemt en is het belangrijk onderscheid te maken tussen wetgevingsadviezen en andere onderwerpen van advisering. Het geven van wetgevingsadvies gebeurt op aanvraag van een ministerie en resulteert in een schriftelijk advies. Advisering op de andere onderwerpen vindt over het algemeen niet plaats door middel van formele, schriftelijke adviezen, maar door eigen activiteiten van de NVvR en het mondeling overbrengen van standpunten van de NVvR, bijvoorbeeld tijdens overleg met stakeholders.

11 In de periode van 2009 tot en met 2012 zijn in totaal 143 wetgevingsadviezen uitgebracht, waarvan 120 adviezen inhoudelijk zijn. In de resterende 23 adviezen gaat het om een 'blanco advies', wat wil zeggen dat de NVvR een weloverwogen afweging heeft gemaakt en geen aanleiding ziet om een inhoudelijk advies uit te brengen. De wetgevingsadvisering vindt op hoofdlijn als volgt plaats:

- a. De NVvR geeft jaarlijks in reactie op het wetgevingsprogramma van het ministerie van Veiligheid en Justitie aan bij welke in voorbereiding zijnde wetten zij graag advies zou willen geven;
- b. Het ministerie vraagt in de loop van het jaar steeds adviezen bij de NVvR aan. Voor alle strafrechtelijke conceptwetten wordt advies aan de NVvR gevraagd. Bij bestuurs- en privaatrechtelijke conceptwetten gebeurt dat alleen als het onderwerp de beroepsuitoefening aangaat;
- c. De adviesaanvraag wordt besproken in de Wetenschappelijke Commissie (hierna: WeCo) van de NVvR. In dat overleg wordt bepaald of het nodig is om een werkgroep op te richten, die het advies gaat opstellen. Indien de complexiteit van het wetsvoorstel beperkt is, formuleert de WeCo zelf een advies;
- d. Indien het wetsvoorstel complex of gespecialiseerd is, stelt de WeCo uit de geïnteresseerde en deskundige leden van de NVvR een werkgroep samen die het advies zal gaan opstellen;
- e. Afhankelijk van de tijdsdruk, de beschikbaarheid van werkgroepleden en de complexiteit van het advies komt de werkgroep of enkele malen fysiek bij elkaar, of communiceert via e-mail. De werkgroep wordt ondersteund door een beleidsmedewerker van het bureau. Bij het opstellen van het advies worden - indien nodig - breder leden geconsulteerd, bijvoorbeeld via Ledennet, e-mail, het organiseren van bijeenkomsten specifiek gericht op het wetsvoorstel en door de bijeenkomsten van de voorbereidende commissie zelf;
- f. Het conceptadvies wordt besproken in een WeCo-vergadering, waarin alle lopende adviezen worden besproken. Indien nodig wordt tijdens deze bijeenkomst nog geschaafd aan het advies;
- g. Het advies wordt verzonden naar de aanvrager.

12 Buiten dit formele proces om kan er sprake zijn van ‘ambtelijk contact’ tussen medewerkers van Directie Wetgeving en Juridische Zaken en de NVvR. Op het gebied van wetgevingsadvisering blijkt ongeraagd advies niet voor te komen, maar is er wel sprake van wederzijdse afstemming over gewenste adviezen aan de hand het wetgevingsprogramma.

13 Advisering over opleidingsbeleid, onafhankelijkheid en ethiek, en werving en selectie is anders van aard dan wetgevingsadvies. Deze advisering vindt meer informeel plaats en het gaat niet om formeel gevraagde adviezen. Vanwege het informele karakter van de advisering op de genoemde terreinen, is het moeilijker om te meten welke activiteiten de NVvR precies op dit vlak onderneemt en hoe vaak. Op basis van interviews is wel een beeld ontstaan welke activiteiten het betreft. Hieruit blijkt dat de NVvR activiteiten ontplooit om invulling te geven aan het adviseren over opleidingsbeleid, en dat de NVvR de advisering over onafhankelijkheid en ethiek grotendeels meeneemt in haar wetgevingsadvisering. De NVvR adviseert niet of nauwelijks zichtbaar over werving en selectie, al geeft zij aan hierover wel aan bestuurlijke tafels³ te spreken.

Financiële verantwoording

14 In haar jaarverslagen geeft de NVvR een verantwoording van de subsidiabele kosten. In de subsidieverantwoording worden alleen op een geaggregeerd niveau de subsidiabele kosten verantwoord, waarbij voor de personele kosten een verdeelsleutel wordt gehanteerd naar rato van de activiteiten van de beleidsmedewerkers voor de beroepsvereniging. Tabel A geeft op hoofdlijnen een overzicht van deze subsidieverantwoording. In alle jaren overstijgt de omvang van de verantwoorde subsidiabele kosten de omvang van de verleende subsidie.

	2009	2010	2011	2012	Totaal
Totaal subsidiabele kosten	€ 949.513	€ 1.250.451	€ 984.508	€ 985.845	€ 4.170.317
Omvang subsidie	€ 866.325	€ 847.700	€ 834.400	€ 825.600	€ 3.374.025
Verhouding subsidiabele kosten vs. subsidie	1,10	1,48	1,18	1,19	1,24

Tabel A. Overzicht van de omvang van subsidiabele kosten en de subsidie per jaar

15 De subsidie heeft een lumpsum karakter. In de P&C-cyclus worden de jaarplannen en jaarverslagen van de NVvR marginaal getoetst door het ministerie, waarbij het er vooral om gaat of er voldoende subsidiabele kosten worden verantwoord. In de realisatie van de subsidiedoelen geniet de NVvR de nodige vrijheid, aangezien de aard van de subsidierelatie zich niet leent voor concrete prestatieafspraken. Gezien het belang van de onafhankelijkheid van de NVvR, is het ministerie terughoudend om te sturen op de NVvR ten aanzien van de invulling van haar rol.

16 De NVvR ziet in algemene zin een duidelijke relatie tussen haar eigen doelstellingen en activiteiten en de doelstellingen van de subsidie. In de praktijk dienen veel activiteiten meerdere doelstellingen (zowel

³ Hiermee wordt bedoeld het formeel en informeel overleg met College en Raad, het overleg met de DB Presidentenvergadering, het overleg met de Orde van Advocaten, het overleg met de SSR, de overleggen met het departement en het overleg binnen het SORM.

gerelateerd aan de vakbond als aan de beroepsvereniging) en is een uitsplitsing van specifieke activiteiten naar specifieke doelstellingen niet altijd eenduidig te maken.

Toetsingskader

17 De toetsing van doeltreffendheid en doelmatigheid heeft in de context van de subsidie zoals de NVvR ontvangt, een toelichting. De opdracht aan de NVvR betreft echter met name een inspanningsverplichting, om uitvoering te kunnen geven aan haar rol als beroepsvereniging. Een belangrijke taak hierbinnen is dat de NVvR een onafhankelijk geluid laat horen namens de professionals die zij vertegenwoordigt. Het ministerie is terughoudend met sturing op de invulling van deze taak. Het betekent dat het ministerie in de subsidiebrief geen concrete, meetbare doelen heeft geformuleerd die de NVvR zou moeten behalen. Daarmee is de beoordeling van doeltreffendheid met name gestoeld op een analyse van:

- a. De relatie tussen doelstellingen en activiteiten: passen de als subsidiabel verantwoorde activiteiten binnen de doelstelling van de subsidie;
- b. De perceptie van de doeltreffendheid van de activiteiten door stakeholders, leden en de NVvR zelf.

18 Om richting te geven aan de evaluatie van de subsidie aan de NVvR, is een toetsingskader opgesteld (zie hoofdstuk 3). In interviews met vertegenwoordigers van de NVvR en het ministerie van Veiligheid en Justitie is gevraagd aan welke kenmerken afgemeten kan worden in hoeverre de NVvR haar doelen bereikt. In hoofdlijn gaat het daarbij om aspecten van het vertegenwoordigen van de beroepsgroep en het proces, inhoudelijke kwaliteit en de impact van de advisering. Bij iedere indicator voor doeltreffendheid wordt idealiter ook een meetbare norm geformuleerd. Dat bleek echter niet altijd mogelijk, omdat het veelal om kwalitatieve aspecten gaat. In de enquête onder de leden is gebruikgemaakt van rapportcijfers, waarbij een voldoende als impliciete kwantitatieve norm geldt.

Functioneren als vertegenwoordiger van de beroepsgroep

19 De NVvR stelt zich op als vertegenwoordiger van de beroepsgroep. Zij is in het algemeen goed in staat om de standpunten van de achterban te vertolken. De leden zijn gemiddeld genomen tevreden over de NVvR als vertolker van de stem van de professional, haar eigen rol in het krachtenveld van de rechtspraak, de wijze waarop zij haar overkoepelende rol vanuit het OM en de ZM benut en het optreden als gesprekspartner richting de politiek. De NVvR wordt echter nog niet in haar volle potentieel benut als aanspreekpunt voor de beroepsgroep. Door de Raad en het College wordt de NVvR slechts in beperkte mate als aanspreekpunt gebruikt. Het invullen van een brugpositie tussen het College en de Raad blijkt in de praktijk voor de NVvR onhaalbaar. Op het niveau van de magistratuur lukt dit wel.

20 De afgelopen jaren is de NVvR meer en meer zichtbaar geworden in de media. Stakeholders zijn over het algemeen positief over de invulling die de NVvR daaraan geeft. Ook de leden beoordelen de onderwerpen en de wijze waarop de NVvR daarmee in de media komt positief. NVvR kan naar eigen zeggen door haar kleine bureauorganisatie relatief snel reageren op de actualiteit. Desondanks geven de stakeholders aan dat de NVvR soms momentum mist en te behoudend reageert, mede doordat zij eerst de achterban raadpleegt. De NVvR acht deze voorzichtigheid bij belangrijke onderwerpen echter noodzakelijk.

21 De NVvR levert volgens leden en stakeholders waardevolle producten. Trema is als vakblad een belangrijk product van de NVvR. Het vakblad wordt positief gewaardeerd door de leden, maar is doordat deze op papier wordt uitgegeven ook een grote kostenpost. Zowel over de inhoudelijke invulling als de manier van uitgeven bestaan uiteenlopende wensen. Eenmalige producten van de NVvR zijn de afgelopen jaren onder andere de rechterscode en de Leidraad Nevenfuncties geweest. De leden zijn positief over de rol die de NVvR hier pakt in het opstellen van leidraden en een rechterscode, evenals het levend houden van de discussie over kernwaarden. Stakeholders zijn op dit punt wat kritischer en zien een dubbeling met vergelijkbare initiatieven van de Raad. De rechterscode ziet de NVvR zelf niet als dubbeling, maar juist als een waardevolle aanvulling op de 'gedragscode' die eerder door de Raad is opgesteld. Deze laatste geldt voor al het personeel dat werkzaam is binnen de rechtspraak. Omdat er volgens de NVvR meer specifieke richtlijnen voor het gedrag van rechters gelden dan voor de rest van het personeel binnen de rechtspraak, was een specifieke rechterscode nodig.

22 Voor de NVvR voorziet het organiseren van bijeenkomsten in diverse behoeften: het bij elkaar brengen van leden, het faciliteren van de discussie tussen leden, het houden van voeling met de achterban en ook het bevorderen van het kennisniveau van de leden. De waarde van de bijeenkomsten wordt breed gedeeld. De helft van de leden bezoekt weleens een bijeenkomst, en een ruime meerderheid geeft aan dat deze in een behoefte voorzien. Zowel de inhoud als de organisatie van de bijeenkomsten wordt door de leden positief gewaardeerd. Afstemming met stakeholders is wel gewenst, om te voorkomen dat vrijwel gelijktijdig gelijksoortige bijeenkomsten worden georganiseerd.

23 De NVvR geeft aan zorgvuldig te zijn in het vaststellen van standpunten en peilt de mening van de beroepsgroep door middel van commissies, de Ledenraad, bijeenkomsten en polls. De leden kunnen zich gemiddeld genomen goed vinden in de standpunten. Kritische noten van stakeholders zijn dat de NVvR soms na peiling van de leden toch terug moet komen op eerder gemaakte afspraken, of verrast lijkt te worden door kritische geluiden in de achterban. De NVvR herkent dit, op een enkel incident na, niet.

24 De organisatiegraad van de achterban door de NVvR is relatief hoog. Van de rechters is driekwart lid en van de officieren van justitie de helft. Ruim een kwart van de leden geeft aan zichzelf als actief lid te beschouwen.

25 De Ledenraad is binnen de NVvR een punt van aandacht. Stakeholders geven aan twijfels te hebben bij de representativiteit van de Ledenraad. Desgevraagd geeft meer dan de helft van de leden aan niet te weten of de Ledenraad de leden goed vertegenwoordigt.

Het geven van tijdig (on)gevraagd advies

26 De wetgevingsadviezen van de NVvR worden gewaardeerd door de Directie Wetgeving (DW) van het ministerie als primaire ontvangende partij. Alle gevraagde adviezen worden door de NVvR in behandeling genomen en door commissies van leden. Rond de advisering wordt goed overleg gevoerd met het departement en de adviezen worden tijdig uitgebracht. De NVvR is parallel aan de formele advisering ook actief in het informeel uitdragen van de standpunten richting de politiek. De NVvR onderhoudt over de advisering contact met andere adviserende instanties, maar stelt altijd een eigen advies op.

- 27 De wetgevingsadviezen van de NVvR zijn volgens de stakeholders inhoudelijk van goede kwaliteit. Het standpunt wordt helder verwoord. De adviezen gaan op het juiste abstractieniveau in op wetstechnische aspecten. De praktische uitvoerbaarheid voor magistraten wordt goed belicht. Indien in een (wets)voorstel aspecten over het hoofd worden gezien, signaleert de NVvR deze in haar advies. De uiteindelijke invloed van de adviezen is niet exact meetbaar. De impact van de adviezen kan vooral worden afgeleid uit het feit dat deze serieus worden genomen door DW, bewindslieden en Kamerleden.
- 28 De leden worden actief betrokken bij wetgevingsadviezen. Dit wordt door leden gezien als een kans om invloed uit te oefenen op wetsontwerpen, en een deel van de leden maakt daar ook daadwerkelijk gebruik van. De wetgevingsadviezen zijn niet bij alle leden goed bekend. Leden die goed bekend zijn met de adviezen, zijn daar positiever over dan leden die er minder bekend mee zijn. De leden zijn positief over:
- De wijze waarop de NVvR de beroepsgroep vertegenwoordigt in de wetgevingsadvisering;
 - De vertegenwoordiging van de leden door de wetenschappelijke commissie;
 - De ruimte om eigen inbreng te leveren;
 - De inhoud van de adviezen;
 - De invloed van de adviezen.
- 29 Naast veel lof voor de wetgevingsadviezen zijn er ook kritiekpunten:
- Met name de Raad is kritisch over de wetgevingsadvisering door de NVvR. Zij zien soms onvoldoende toegevoegde waarde in de wetgevingsadviezen van de NVvR, omdat de NVvR zich in de advisering soms teveel richt op organisatorische aspecten die al aan de orde komen in de advisering van de Raad;
 - Een aantal geïnterviewden is van mening dat de NVvR in haar advisering te juridisch is en dat daardoor relevante maatschappelijke aspecten onderbelicht blijven. Het betrekken van maatschappelijke aspecten in de wetgeving wordt door DW echter primair als verantwoordelijkheid van het ministerie gezien;
 - Bij een kritisch advies wordt het aandragen van alternatieven op prijs gesteld door directie Wetgeving, al is er begrip voor dat dit niet primair de taak is van de NVvR.
- 30 De adviserende rol van de NVvR op het gebied van opleiding, werving en selectie, en onafhankelijkheid en ethiek is anders van aard dan de wetgevingsadvisering.
- De NVvR heeft zich op het terrein van opleiding geprofileerd door een visie te ontwikkelen en door haar betrokkenheid bij het opzetten van het nieuwe opleidingshuis. Deze bijdrage wordt door de SSR en de Raad gewaardeerd. Het College geeft echter aan hier een beperkte rol van de NVvR te zien;
 - De NVvR heeft in de praktijk nauwelijks een adviesrol met betrekking tot werving en selectie;
 - Op het gebied van onafhankelijkheid en ethiek heeft de NVvR intern veel georganiseerd en producten ontwikkeld zoals de Leidraad Nevenfuncties en de rechterscode. Er wordt echter beperkt naar buiten getreden over dit onderwerp.
- 31 Innovatie in de rechtspraak komt als nieuw thema voor advisering naar voren, dat nog niet in de subsidiedoelen is verankerd. Door diverse stakeholders wordt gesignaleerd dat de NVvR bij uitstek de organisatie is die dit thema kan oppakken, maar dat zij dit nog in beperkte mate doet. De NVvR kan zich actiever profileren op het terrein van innovatie in de rechtspraak.

Conclusies en discussiepunten voor de toekomst

32 De subsidie voor de NVvR heeft als doel de beroepsvereniging een eigenstandige rol te geven in het krachtenveld van de rechtspraak door stem te geven aan de beroepsgroep in het algemeen en daarnaast meer specifiek het uitbrengen van adviezen. In de betreffende jaren zijn de verantwoorde subsidiabele kosten steeds hoger dan de subsidie. De met de subsidie gefinancierde activiteiten met betrekking tot zowel het stem geven aan de beroepsgroep als de advisering worden door de stakeholders en de leden over het algemeen positief en ruim voldoende gewaardeerd. Daarmee kan de conclusie getrokken worden dat, gegeven deze perceptie van de stakeholders en de leden, de subsidie aan de NVvR goed besteed is en op hoofdlijn als doeltreffend en doelmatig beschouwd kan worden. Dit geldt met name voor de rol als vertegenwoordiger van de beroepsgroep en de formele wetgevingsadvisering. De meer informele adviserende rol van de NVvR op het gebied van onafhankelijkheid en ethiek, en opleiding en ontwikkeling wordt ook positief gewaardeerd, maar is in hun aard wezenlijk anders dan de formele wetgevingsadvisering waarmee zij in de subsidiebrief op gelijke voet zijn benoemd. In de praktijk is de adviserende rol van de NVvR op het gebied van werving en selectie beperkt.

33 Met name door stakeholders zijn ook diverse kritische kanttekeningen geplaatst. Enerzijds is het intern van belang dat de NVvR weet wat er in de achterban leeft en de representativiteit borgt. Anderzijds zijn suggesties gedaan om haar positie extern meer te benutten, zowel in de relatie tot en afstemming met andere stakeholders alsook om naar buiten toe meer aandacht te geven aan maatschappelijke aspecten, onafhankelijkheid en ethiek, en innovatie in de rechtspraak. De kritische kanttekeningen zijn in het algemeen genuanceerd en constructief van aard en voor de NVvR bruikbaar, om lessen te trekken voor de toekomst om de doeltreffendheid en doelmatigheid waar mogelijk verder te vergroten.